

De sluizen

Legende

Belgen

Fransen

Duitsers

Nieuwpoort ligt onder een vergrootglas, zodat het sluisencomplex (de Ganzenpoot) goed zichtbaar is.

In het vlakke Vlaamse land kan enkel de IJzer als natuurlijke verdedigingslijn uitgespeeld worden. Vanaf half oktober wordt meedogenloos gestreden in de omgeving van Diksmuide. Maar als het Duitse leger er op 22 oktober in slaagt de rivier over te steken, in de bocht van Tervate, lijkt het lot van België bezegeld. Alleen de kracht van het water zelf zal het tij nog kunnen keren. Op de westelijke oever wordt de bedding van de spoorweg tussen Nieuwpoort en Diksmuide met duizenden zandzakjes omgebouwd tot een heuse waterkering, waarachter België postvat. Vanaf de nacht van 27 oktober worden de Nieuwpoortse schutsluizen van de afwateringskanalen (die in vredetijd het overtollig water uit de polders bij eb naar zee voeren) bij vloed telkens opengezet, waardoor de zee het ijzerbekken binnenstroomt – eerst wat ondermaats, maar na tussenkomst van **schippersknecht Geeraert** zó overvloedig dat de Duitse troepen halsoverkop moeten afdruipe.

Het gevoel dat er aan de oorlog niet te ontsnappen viel, verliet toen bijna niemand in de Westhoek. Je ging je er dus naar gedragen. **Karel Cogge** was een heel bezadigd man die absoluut geen avonturen opzocht. Zijn vrouw vond dat hij maar beter veilig thuis kon blijven in Veurne. Toch liet hij de Belgische legerleiding delen in zijn kennis van de afwatering van de polders in de IJzervlakte. Dat zou in de beslissende oktobermaand van 1914 leiden tot de redding van het Belgisch leger toen de IJzervlakte onder water gezet werd. Zo werd hij een held tegen zijn eigen verwachtingen in.

Het land verdedigen met water is van alle tijden. Toen de Franse ingenieur Vauban in 1678 de opdracht kreeg om in Ieper de vestingen uit te bouwen, richtte hij die zo in dat de grond waarop ooit een laatmiddeleeuwse stadswijk was gevestigd, onder water kon worden gezet. Op die manier kon men vijandelijke kanonnen ver van de stad houden.

Op het moment dat België als neutrale staat werd erkend, vreesde men vooral de twee machtige buurlanden. Als die met elkaar in de clinch zouden gaan, was de kans groot dat ze dit ook op Belgisch grondgebied zouden uitvechten. Toen in 1870 de Frans-Duitse Oorlog losbarstte, nam die vrees alleen maar toe. België zocht middelen om zich te verdedigen. Die vond men in de forten en het water. Namen en Luik werden versterkt met fortengordels en de Maas vormde een verdedigbare barrière. Daarnaast werden plannen uitgetekend om in geval van nood de Scheldpolders en de vallei van de Nete onder water te zetten.

Op papier zag dat er allemaal goed uit. Maar toen het in 1914 bittere ernst werd, bleek geen enkele Belgische versterking opgewassen tegen het machtige Duitse leger. Het idee van de onderwaterzetting zou uiteindelijk worden toegepast op een plaats waar daarvoor geen voorbereidingen waren getroffen. De kennis en de richtlijnen van Karel Cogge waren onmisbaar

Opdracht: Ga op zoek naar informatie over Karel Cogge en Hendrik Geeraert. Vergelijk de bronnen onderling.

'1914 – Yser... Niet over – 1918 /
1914 – Yser... On ne passe pas! –
1918' / Herdenkingsmedaille
(collectie IFFM)